

Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Remissyttrande på promemoria "Vattenmiljö och vattenkraft"

Ert diarienummer: M2017/01639/R

Sammanfattning

Länstyrelsen Östergötland ställer sig i huvudsak positiv till förslagen i promemorian. Att EU:s ramdirektiv för vatten får förtydliganden i lagtext gör att det, om förslagen går igenom, finns en större möjlighet att miljökvalitetsnormerna för vatten uppnås. Dock anser Länstyrelsen att det är av stor vikt att även övriga vattenverksamheter får moderna miljövillkor för att vi fullt ut ska kunna uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten.

Länstyrelsen vill belysa att vi, utifrån de krav som redan finns och de som föreslås, redan nu har för lite resurser. Bedömningen att vi ska klara arbetet utifrån förslagen i promemorian inom befintlig ram känns inte rimlig och risken finns att arbetet med uppdatering av tillstånden kommer att gå långsammare än önskvärt.

Länstyrelsen tillstyrker följande förslag i promemorian: 10.1, 10.2, 10.3, 10.4.1, 10.4.3-5, 10.5, 10.6, 10.7, 10.8, 10.9, 10.11, 10.12, 10.13, 10.14.1-5, 10.15, 10.16, 10.17

Länstyrelsen avstyrker följande förslag: 10.4.2, 10.14.6

Nedan följer Länstyrelsens motiveringar.

Länstyrelsens bemötande av förslagen

Generella kommentarer

Inledningsvis vill Länstyrelsen kommentera att det inte förenklar lag- eller förordningstext då man tar bort tabeller i utbyte mot textform. Länstyrelsen hade istället sett att man behållit tabeller, såsom till exempel den nuvarande lydelsen på sidan 46 i promemorian.

Länstyrelsen vill övergripande kommentera att det skulle vara bra att förtydliga några begrepp som finns i förslaget till förordning om ändring i förordningen om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Ett förtydligande av innebörden av begreppen skulle förenkla tolkningen och minska risken för feltolkningar. Dessa är:

- "väsentlig betydelse från allmän synpunkt" (4 kap. 3 §)
- "hållbar mänsklig utvecklingsverksamhet" (4 kap. 11 §)
- "allmänintresse av större vikt" (4 kap. 12 §).

10.1 Skyldighet att ha moderna miljövillkor

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Enligt förslaget ska en verksamhet med moderna miljövillkor inte behöva en uppdatering förrän om fyrtio till femtio år. Länsstyrelsen anser att det bör vara möjligt att sätta villkor som kan omprövas efter trettio till fyrtio år. Mycket kan förändras under en femtioårsperiod, både kunskapsläget, bästa möjliga teknik och klimatet.

10.2 Nationell plan för moderna miljövillkor

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

För Länsstyrelsens planering är det dock viktigt att veta när i tiden arbete med att ta fram planen ska ske då vi ska samverka vid framtagandet. Länsstyrelsernas roll borde vara stor då vi besitter detaljkunskaper om anläggningarnas påverkan. Det är även bra att så tidigt som möjligt få veta när Havs- och vattenmyndigheten planerar att planen ska vara färdig att arbeta utifrån.

Havs- och vattenmyndigheten bör även ta fram ett nationellt informationspaket till alla verksamhetsutövare som behöver anmäla sig till planen. Det leder till att alla verksamhetsutövare får samma information om detta och vid samma tid. För att underlätta för både verksamhetsutövare och Länsstyrelsen vore det bra om det inför anmälan till planen kunde tas fram en E-tjänst.

Det behövs vägledning och mallar till länsstyrelserna för bedömningen enligt 35 § förordningen om vattenverksamhet huruvida en verksamhet ska ingå i den nationella planen eller ej. Lämpligen är det Havs- och vattenmyndigheten som bör ta fram ett sådant material och det bör ske i god tid innan arbetet ska påbörjas.

Länsstyrelsen anser att de uppgifter som anges i 34 § första stycket 2 i förordningen om vattenverksamheter ska vara obligatorisk i verksamhetsutövarens anmälan då det innebär merarbete för Länsstyrelsen att ta fram en aktuell beskrivning av verksamheten.

Det behöver förtydligas vem som ansvarar för att kontrollera att alla anläggningar som omfattas av de nya bestämmelserna anmäler sig till planen.

10.3 Sakkunniga företräder den nationella planen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget, men ställer sig frågande till att endast en sakkunnig ska företräda planen i prövningen. Det kommer vara svårt att hitta efterfrågad kompetens hos en enskild person. Då det i dagsläget saknas personer som har kompetens både inom energisystem och vattenmiljö bör det istället för en sakkunnig i en prövning finnas två: en som har kompetens om vattenkraft och energisystem och en som har kompetens inom limnologi och ekologi.

Förutom detta bör det kanske inte alltid vara tvingande att utse sakkunnig till prövning. Hänsyn till kraftverkets påverkan på reglerkraften behöver endast göras för kraftverk i klass 1 och 2, men för de i klass 3 är inte detta aktuellt. Ur ett sökandeperspektiv blir det då billigare för de i klass 3 om kravet på sakkunnig kan undantas för dem.

10.4.2 Miljökonsekvensbedömning

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Vi ser ett behov av att samråd sker för att man redan tidigt i prövningen ska kunna lyfta viktiga frågor. Med det nuvarande förslaget skulle viktiga frågor i värsta fall kunna uppdagas först när ansökan lämnats in och skickats ut för kompletteringsyttrande. Om det dyker upp outredda frågor då kan det innebära att tillståndsprocessen blir onödigt utdragen för att kompletterande undersökningar eller liknande måste genomföras. Risken för detta minskar om man har samråd innan prövningen.

Länsstyrelsen bedömer att behovet för samråd är störst i första uppdateringen till moderna miljövillkor då gamla tillstånd sällan innehåller någon nämnvärd miljöhänsyn. Detta innebär att verksamhetsutövaren troligen behöver ta fram omfattande underlag för omprövningen och ett samråd kommer fungera som stöd för vilka underlag som ska tas fram.

10.5 Tillståndsprövning får vänta tills det är dags för prövning enligt den nationella planen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Det föreslagna bemyndigandet borde dock lyftas bort ifrån 11 kap. 9 a § miljöbalken och istället få en egen paragraf då det som åsyftas i den föreslagna punkt 2 är en helt annan typ av anmälan än den för anmälan om vattenverksamhet.

10.6 Miljökonsekvensbeskrivningar vid prövning av verksamheter som kommit till på lagligt sätt

Länsstyrelsen tillstyrker delvis förslaget.

Det är rimligt att dammar som tillkommit på lagligt sätt bör utgöra nollalternativet, men inom vattenförvaltningen har man utgångspunkten i vattenförekomsternas ursprungsförhållande för att bedöma status, påverkan och normuppfyllelse. I och med förslaget kommer verksamhetsutövaren därför behöva förhålla sig till två utgångspunkter – nollalternativet och referensförhållandet. Om nollalternativet istället utgörs av referenstillståndet så görs verksamhetsutövarens bedömning hur anläggningen påverkar miljökvalitetsnormen enklare och tydligare.

10.8 En branschgemensam finansiering (fond)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

För att processen med omprövningar ska gå smidigt är det viktigt att finansieringen för miljöätgårderna är säkrad över tid. Vad kommer hända om pengarna i fonden tar slut eller om inte alla verksamheter är omprövade inom 20 år?

10.9 Båtnadsregeln tas bort

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen anser att det är bra att dubbelregleringen tas bort. Det får dock inte innebära att det blir lättare för samhällsekoniskt olönsamma verksamheter att få tillstånd.

10.14.1 Tillstånd till en ny eller ändrad verksamhet

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen anser att det är bra att det nu finns förtydliganden av ramdirektivets artiklar 4.1 och 4.7 i 2 kap. 7 § och 5 kap. 3 § miljöbalken. Det finns dock en oro för en otydlighet i tolkningen av försämringsförbudet kopplat till Weserdomen i och med att det inte uttryckligen står att försämringen gäller på kvalitetsfaktornivå.

10.14.4 Statlig kontroll av kommuners beslut om undantag

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att staten ska kunna kontrollera kommunernas tillämpning av undantag, men vill betona att detta är en arbetsuppgift för alla länsstyrelser i linje med övrig tillsyn och inte enbart för Vattenmyndigheten. Den regionala kunskapen om verksamheterna ligger på respektive länsstyrelse och bedömning görs att Vattenmyndigheten kommer behöva inhämta information av den länsstyrelse där verksamheten ligger.

10.14.6 Skyldighet för mark- och miljödomstolen att hämta in yttrande från vattenmyndigheten

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Vattenmyndigheten har inte den detaljkunskap om avrinningsområden, statusklassningar och specifik påverkan i sjöar och vattendrag utan denna kunskap finns främst hos länsstyrelserna. Promemorians förslag innebär onödiga omvägar eftersom Vattenmyndigheten kommer behöva rådfråga respektive läns beredningssekretariat i varje fall. Ett mer tidseffektivt sätt är att domstolen direkt inhämtar information från beredningssekretariatet som då kan bidra med detaljkunskap om den aktuella vattenmiljön.

Länsstyrelsens bemötande av konsekvensanalysen

11.2 Den nationella planen

Länsstyrelsen instämmer i promemorians bedömning att arbetet med att ta fram en nationell prövningsplan kommer att vara resurskrävande. Även om det finns underlag för planen framtaget kommer arbetet med sammanställning och analys för att få fram en prövningsordning innebära en extra uppgift för många på Länsstyrelsen, till exempel de som arbetar med ärendehandläggning, vattenförvaltning och kulturmiljö.

Initialt kommer även arbetsbelastningen öka i och med att Länsstyrelsen ska ta emot och göra en bedömning av anmälningarna till den nationella planen. Det är otydligt i förslaget vem som har ansvaret för att kontrollera att alla berörda verksamheter har anmält sig. Men om en sådan uppgift läggs på länsstyrelserna kommer arbetsbördan öka drastiskt.

Länsstyrelsen ser en stor fördel i att få fram en nationell plan men bedömer att arbetet med den inte kan genomföras på befintliga resurser utan extra medel behöver tillsättas.

11.3 Omprövning för moderna miljövillkor

Länsstyrelsen instämmer i att länsstyrelserna bedöms vara den myndighet som behöver engagera sig i störst antal prövningar. Däremot instämmer Länsstyrelsen inte i att vi kommer kunna genomföra det arbete som föreslås inom ramen. Då Länsstyrelsen aldrig har drivit någon omprövning innebär inte detta någon resursbesparing för oss.

Länsstyrelsen anser inte heller att det är myndigheternas roll att bevaka enskilda intressen i prövningar utan endast det allmänna.

11.4 Tillståndsprövning för moderna miljövillkor

Länsstyrelsen instämmer inte i promemorians bedömning om att förslaget kommer att innebära resursbesparingar. Konsekvensanalysen tycks utgå från att tillsynsmyndigheten har en fungerande uppsökande tillsyn. Så är inte fallet i Östergötlands län, utan de gånger vi kunnat arbeta med planerad tillsyn är när vi fått extra medel som är öronmärkta just för tillsyn. Med detta följer att vi inte förelagt kraftverksägare om att söka tillstånd. I och med detta innebär förslaget inte någon resursbesparing för Länsstyrelsen Östergötland.

11.5 Miljökvalitetsnormernas genomslag i de enskilda prövningarna

Det saknas en konsekvensbedömning för vattenmyndighetens deltagande i prövningar då Mark- och miljödomstolen ska begära in yttrande från dem. Som nämnts ovan (se 10.14.6) anser Länsstyrelsen att yttrandet borde kunna inhämtas direkt av respektive länsstyrelse. Både promemorians och Länsstyrelsens förslag innebär arbetsinsatser av länsstyrelserna och konsekvensbedömning av detta saknas. Den ytterligare arbetsbördan saknar finansiering och det behövs en plan för hur detta ska kunna genomföras så att det inte blir en flaskhals i processen.

11.7 Miljörapport

Länsstyrelsen anser att en miljörapport är ett viktigt tillsynsunderlag som därmed även är förenligt med Länsstyrelsens åtgärd 2 i Vattenmyndighetens åtgärdsprogram. Det kommer innebära en möjlighet att bedriva tillsyn på fler verksamheter.

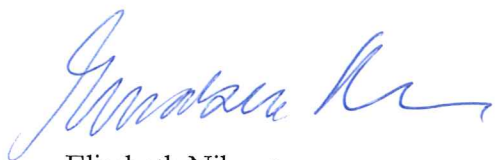
Länsstyrelsen håller med om att arbetet med att granska miljörapporterna kommer innebära en ökad arbetsbelastning för tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen vill framföra att det idag inte finns resurser inom ramen att bedriva tillsyn för att generellt begära in uppgifter. Länsstyrelsen bedriver i huvudsak händelsestörd tillsyn. Endast när särskilda medel tilldelats har Länsstyrelsen kunnat bedriva egeninitierad tillsyn. Dessa särskilda medel behöver bli mer permanenta för att arbetet med detta ska kunna genomföras och för att man ska kunna ta tillvara på denna möjlighet.

Länsstyrelsen vill även framföra att det är synd att det inte finns fasta tillsynsavgifter för vattenkraftverk vilket har gjort att tillsynssystemet är underfinansierat.

11.8 Nollalternativet

I nollalternativet bedömer man att föreslagna ändringar är tillräckliga och nödvändiga för att uppnå de krav som följer av EU-rätten, det vill säga uppnå miljö kvalitetsnormerna. Det är inte enbart vattenverksamheter för produktion av vattenkraftsel som påverkar statusen i en vattenförekomst. Därför anser Länsstyrelsen att det är för långtgående att påstå att förslaget är tillräckligt för att uppnå miljö kvalitetsnormerna. För att miljö kvalitetsnormerna ska uppnås krävs ett helhetsperspektiv där man uppdaterar lagstiftningen och miljökraven för alla vattenverksamheter.

I detta ärende har, förutom undertecknande, även länsråd Kristina Zetterström, naturvårdshandläggare Johanna Karlsson och länsjurist Rebecka Djerfsten deltagit.

Elisabeth Nilsson
Landshövding

Erika Melander
Vattenekolog